

Gemeente Renkum

Schriftelijke raadsvragen

Onderwerp

Programma Ruimte voor Defensie

Programma/ product of paragraaf begroting

n.v.t.

Vragen

Beantwoording door het college

Datum 01-03-2024

Datum besluit- 26-03-2024

vorming in B&W

Fractie GroenLinks

Portefeuillehouder Danielle van Bentem

Zaaknummer 191580

Aanleiding/ overwegingen

Tot 12 februari kon men reageren op het Programma Ruimte voor Defensie. Daar kwam onze fractie te laat achter. Het Programma heeft mogelijk consequenties voor inwoners en natuur in onze gemeente, met name vanwege waarschijnlijk toename van (lage) vliegbewegingen en daarmee gepaard gaande geluidsoverlast.

Defensie wil namelijk o.a. méér en intensiever gaan oefenen op de Ginkelse Hei, reactivering van vliegveld Deelen, toenemen van activiteiten op vliegveld Volkel. Er wordt gesproken over luchtcorridors voor het oefenen met drone-treintjes (vracht drones). In het participatieplan (zie links hieronder) staat in bijlage 1 een handig overzicht van de behoeften van Defensie per provincie. In de Notitie reikwijdte en detailniveau (zie link hieronder) staat alles in veel meer detail uitgewerkt, o.m. de kaart op pagina 97 baart ons zorgen (corridors voor cargo drones).

<https://www.defensie.nl/downloads/publicaties/2023/12/15/notitie-reikwijdte-en-detailniveau-programma-ruimte-voor-defensie>

Vragen¹

Vraag 1 Was het college hier (wel) van op de hoogte?

Antwoord Ja

Vraag 2 Is er door de gemeente Renkum een zienswijze ingediend?

Antwoord Ja

¹ Formuleer de schriftelijke vragen kort en duidelijk. Het antwoord volgt binnen 30 dagen nadat de vragen zijn ingediend bij de griffie.

Schriftelijke raadsragen

Vraag 3 Zo ja, wat was hiervan de strekking?

Antwoord De strekking hiervan staat beschreven in het memo, zoals dat gedeeld is het met college naar aanleiding van de notitie reikwijdte en detailniveau van het NPRD. Zie hiervoor de bijlage.

Vraag 4 Zo nee, zal er nog op andere wijze naar participatie worden gezocht?

Antwoord nvt

Vraag 5 Wat is de mening van het college over de mogelijke invloed van deze plannen op onze gemeente?

Antwoord Zie de bijlage.

Schriftelijke raadsvragen

Bijlage: memo NPRD, 26-01-2024. Verzonden als zienswijze aan provincie op 29-01-2024

Inleiding

Na jaren waarin er bezuinigd werd op Defensie, is er inmiddels meer ruimte voor uitbreiding. Letterlijk, want defensie heeft meer ruimte nodig om in haar behoeften te voldoen. Zoals ze het zelf zeggen: *'de krijgsmacht transformeert'* en *'ruimte voor de krijgsmacht van de toekomst'*. Ruimte is nodig om te oefenen, voor aanvliegroutes voor drones, vliegtuigen en helikopters en er zijn plekken nodig waar zwaardere munitie gebruikt kan worden. Het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) heeft een notitie opgesteld waarin het deze ruimtevraag bekijkt; 16 van de 57 behoeften met een ruimtevraag liggen mogelijk in Gelderland en kunnen op die manier ook Renkum raken. Er staat 'mogelijk' want het gaat om een onderzoek: het doel van de NPRD is drieledig:

- Extra ruimtevraag in beeld brengen
- Integrale afweging maken met andere ruimtevragen (woningbouw, energietransitie, mobiliteit)
- Planologisch-juridisch borgen

De eerste stap is het in beeld brengen wat de ruimtevraag precies is en waar deze vraag mogelijk kan landen. Dat is de fase waar we nu in zitten. In het vervolg zal er, zodra er een locatie gekozen is, nog een plan-mer volgen, waarin er veel concreter naar de mogelijke consequenties voor de plek gekeken zullen worden.

Stand van Zaken

Zoals gezegd staat het NPRD nog aan het begin, keuzes over locaties moeten nog gemaakt worden: er zijn verschillende opties die gewogen worden. Gelderland is een provincie waarvan oudsher veel defensieactiviteiten plaats vinden en het ligt dan ook voor de hand dat plaatsen als Deelen, de Ginkel en de rest van de Veluwe intensiever gebruikt zullen gaan worden. De vraag is nu: wat doet dit voor de Gemeente Renkum? Welke consequenties heeft dit voor onze gemeente? In het kader hiervan hebben we tot 12 februari om een zienswijze in te dienen.

De Provincie Gelderland en de Gelderse gemeentes, die mogelijke hinder kunnen ervaren van het nader uit te werken programma, willen zoveel mogelijk samen optrekken. Doel hiervan is om vooral sterker aan tafel te zitten en gezamenlijk te kunnen sturen op de uitkomsten van het NPRD. Hierbij is het evenwicht tussen lokale belangen en de nationale belangen van Defensie een belangrijke. 12 januari jl. heeft er een sessie plaatsgevonden met de Provincie en Gelderse gemeenten, waarin het indienen van een zienswijze is besproken. Daarin worden een aantal uitgangspunten genoemd:

1. Bestaande locaties maximaal benutten: inbreiding boven uitbreiding & uitbreiding van het bestaande boven een nieuwe locatie;
2. Lokaal draagvlak: laat lokaal karakter en leefbaarheid een belangrijke rol innemen in de keuzes;
3. Zoek slimme combinaties en onderzoek meervoudig ruimtegebruik
4. Voor laagvlieggebieden: periodiek heeft de voorkeur boven jaarrond

De vraag van gedeputeerde Peter Drenth is:

1. Kunnen we ons vinden in de bovenstaande uitgangspunten?
2. Willen we deel uitmaken van een bestuurlijke kopgroep van gemeenten die in gesprek gaan met Defensie?

Gevolgen voor Renkum

Kijkend naar de kaarten die in het NPRD gepresenteerd zijn, zijn er een aantal manieren waarop Renkum geraakt wordt. Dat klinkt misschien wat zwaar, maar er wordt mee bedoelt: de mate

Schriftelijke raadvragen

waarin Renkum in de zoekgebieden/aanvliegroutes geraakt wordt (in een eerste analyse op basis van de kaart). Daarnaast heeft de intensivering van het gebruik van Vliegbasis Deelen gevolgen voor onze gemeente. Renkum zien we terug op vier verschillende onderdelen:

1. De gemeente Renkum ligt in een zoekgebied voor het trainen met explosieven. *Ter illustratie: zie de kaart hieronder, half Gelderland, Utrecht, Flevoland en Overijssel wordt in de cirkel van zoekgebied meegenomen. Binnen dat gebied liggen voor de hand liggende locaties voor een dergelijk terrein. De kans dat dit juist in Renkum zal landen is beperkt. (kaart 1)*
 - a. Een van de locatie-eisen is een gebied van minimaal 3km², en bij voorkeur een gebied van 7 km², waarbinnen geen bebouwing is. Dat is in onze gemeente onwaarschijnlijk
2. De Renkumse enclave en Wolfheze komen voor in een zoekgebied voor Laagvlieggebieden voor Helikopters (kaart 2).
 - a. Citaat: 'De situatie in deze [bestaande laagvlieg-]gebieden verslechtert omdat er geen planologisch regime geldt dat het laagvliegbelang dient. Door het ontbreken van dit regime is o.a. het laagvlieggebied in de Wieringermeer onbruikbaar geworden voor CLSK. Het is daarom belangrijk dat de status van laagvlieggebieden juridisch is geborgd ten aanzien van het wel of niet plaatsen van obstakels in deze gebieden.' Consequentie kan dus zijn dat er voor een nieuw laagvlieggebied ook een ander planologisch regime wordt vastgesteld.
 - b. De kansrijkheid van deze locatie wordt gekoppeld met de bestaande locatie Ederen Ginkelse Heide, die relatief klein is. De afstand tot vliegbasis Deelen is klein. Op het eerste gezicht lijkt het gebied boven onze gemeente dus kansrijk, hoewel gezegd dient te worden dat er landelijk veel gebieden zijn aangewezen als potentiële locatie.
3. Het beperkingengebied rond Vliegbasis Deelen wil men bij wet vastleggen. Dit is een straal van 15 kilometer rond de basis
 - a. Citaat: "Defensie wil meer controle hebben over wat er in de nabijheid van de militaire vliegvelden wordt gebouwd. Het is van belang dat de belangen van Defensie rondom de verschillende vliegbases geborgd kunnen worden. Momenteel kan Defensie weinig tegenhouden op ruimtelijk gebied in de directe omgeving. Voorbeeld hiervan is de plaatsing van windmolens die een negatief effect hebben op vliegmogelijkheden. **Noodzaak:** De externe druk in deze gebieden neemt toe en dit gaat ten koste van de mogelijkheden en de vliegveiligheid. **Ruimte/milieubeslag:** Defensie heeft de behoefte om de *outer horizontal surface* juridisch vast te leggen met een straal van 15 km rondom een militaire luchthaven. Dit beleid is gebaseerd op de door VN burgerluchtvaartorganisatie ICAO voorgeschreven beperkingengebieden. Defensie past haar activiteiten nu aan op de bestaande zoneringen. Dit past, maar is krap (niet flexibel en geen uitbreidingsruimte)." (NPRD, 2023)
 - b. Onze hele gemeente valt binnen een straal van 15 kilometer rondom Deelen, waarmee dit beperkingengebied relevant is. De bouw van windmolens zou dan wettelijk worden beperkt of zelfs onmogelijk worden gemaakt.
4. Verder zijn er nog wel mogelijke aanvliegroutes die bijvoorbeeld van Militair vliegveld Deelen naar de Ginkelse Heide gaan. Ondanks dat ze niet direct over de gemeente Renkum heengaan, kan daarbij wel geluidsoverlast ontstaan.

Veel van de locatiespecifieke behoeftes bevinden zich ten noorden van ons, verder op de Veluwe.

Conclusie

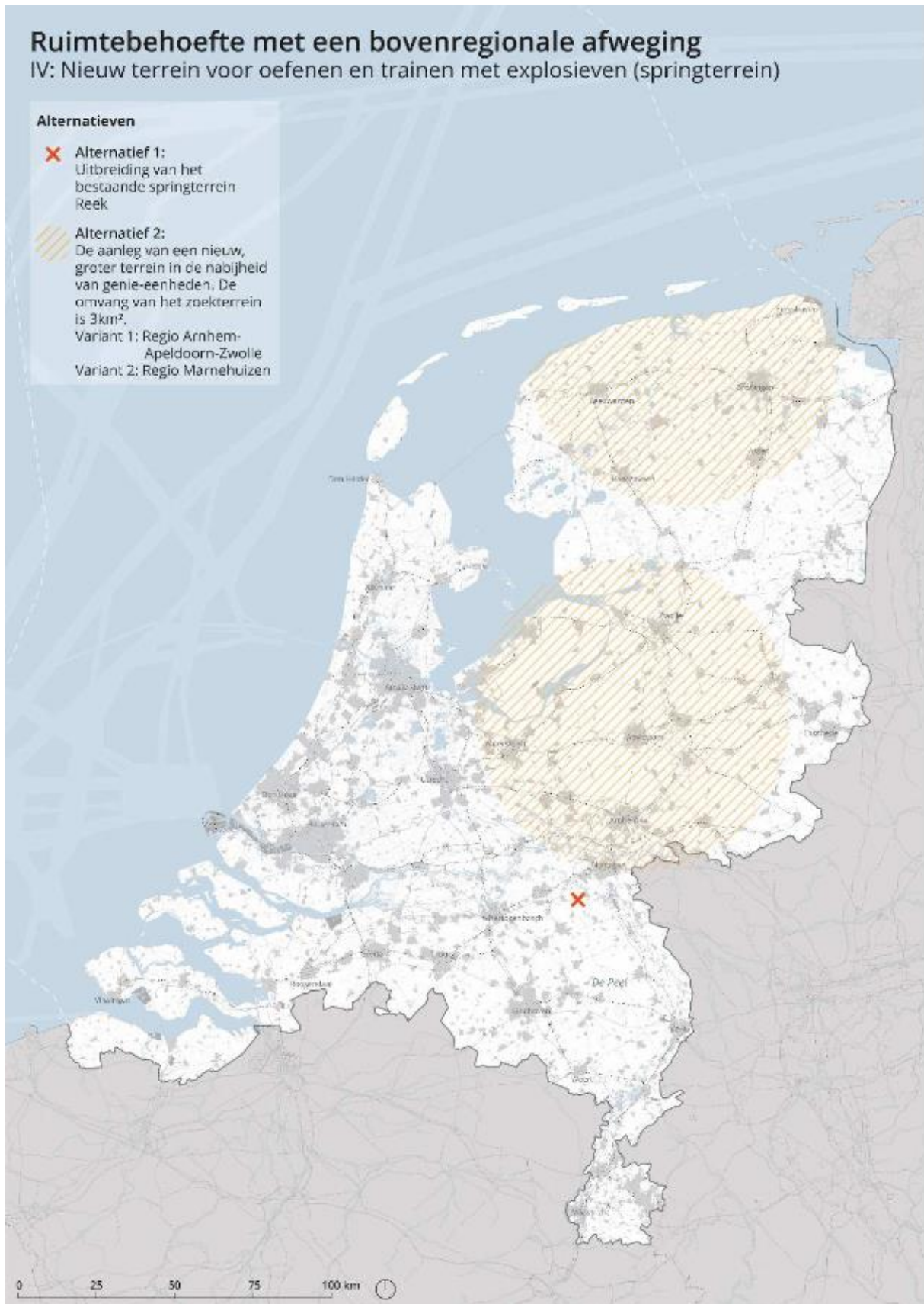
De mate waarin de gemeente Renkum direct impact zal ondervinden van dit defensie-programma is op basis van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (15-12-2023) beperkt. Het is mogelijk dat onze inwoners aan de noordkant meer hinder gaan ondervinden van overvliegende helikopters. De suggestie van periodieke inzet van deze gebieden in plaats van jaarrond kan daarom in belang zijn voor onze inwoners. Daarnaast heeft het vastleggen van het beperkingengebied gevolgen voor de planologische ruimte binnen onze gemeente, in ieder geval voor windmolens. We worden hiermee

Schriftelijke raadvragen

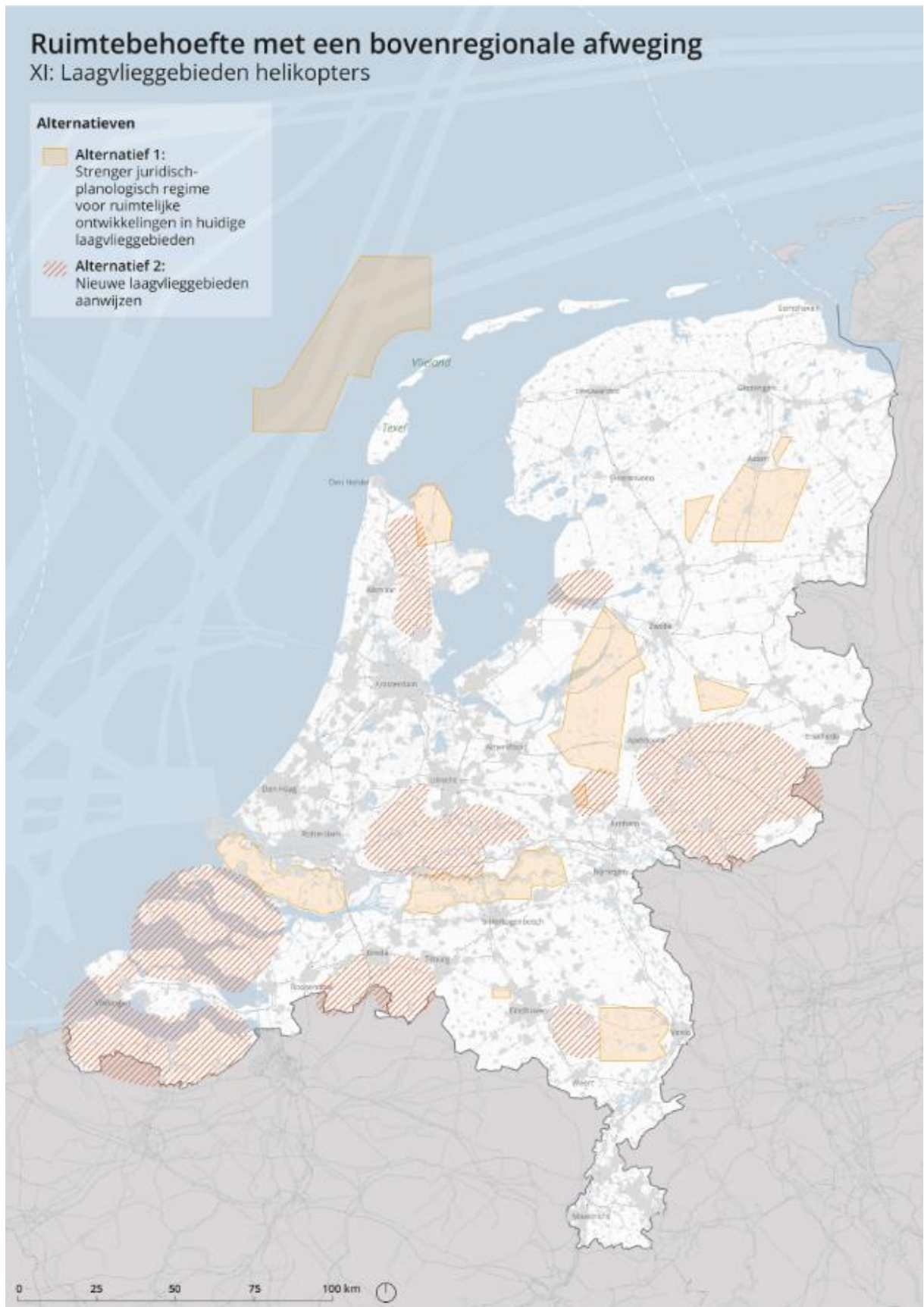
bepert in de mogelijkheden voor duurzame energie – ook al is de vraag in hoeverre dit in de toekomst realistisch is. Welke beperkingen dit verder met zich mee zou brengen is niet beschreven in het stuk en is op dit moment niet te beoordelen. Nadere toelichting is dus nodig.

Om antwoord te geven op de vraag van Peter Drenth:

1. Ja, defensie is belangrijk, maar er zijn veel ruimte-vragen waar we ons als gemeente over moeten buigen. Een juiste afweging en een zo efficiënt mogelijk ruimtegebruik is essentieel.
 - a. We zouden hier nog aan toe willen voegen dat onze gemeente (en regio) door de 15km beperking beperkt wordt in het behalen van de klimaatdoelstellingen (met name windenergie). We zien graag dat hier flexibeler mee om wordt gegaan en gekeken wordt naar alternatieven, zoals opstijgen naar de noordkant, een gebied waar veel minder bewoning is.
2. Nee, het ligt niet voor de hand dat Renkum, gezien de beperkte impact onderdeel uitmaakt van een kopgroep. We zullen aangehaakt zijn en in de gaten houden wanneer plannen in de toekomst meer impact gaan hebben op ons grondgebied.

Kaart 1: zoekgebied oefenen en trainen met explosieven

De Renkumse enclave en Wolfheze bevinden zich binnen alternatief 2: Laagvlieggebieden voor helikopters